

El cost de les pel·lícules fa anys que no creix a Europa

JOAN M. CORBELLA / MAIG 2021

Evolució del pressupost de producció de pel·lícules a Europa, 2015 - 2019

Observatori Europeu de l'Audiovisual (2021)
Anuari Audiovisual 2020

País	2015	2016	2017	2018	2019	Notes
Àustria	2.2	2.3	2.3	2.4	2.4	Mediana (no mitjana)
Bèlgica	2.2	2.0	2.4	2.4	2.2	VAF/FWB/OBS
República txeca	2.1	1.8	1.8	2.0	n.a.	Només ficció (no animació)
Suïssa	1.0	0.8	1.5	0.4	1.2	
Alemanya 100% nacionals i coproduccions majoritàries	2.5	3.2	2.8	3.5	3.7	Només films de ficció
Alemanya Incloues produccions minoritàries	3.1	3.9	3.1	3.4	4.0	Només films de ficció
Dinamarca	2.1	2.9	3.3	2.5	4.3	Només films de ficció
Estònia	1.0	0.4	0.7	0.8	0.9	Només films de ficció
Espanya	2.8	3.0	3.1	2.8	3.4	Incloues coproduccions
Finlàndia	2.3	1.8	1.5	1.6	1.8	Només films de ficció
França	4.4	5.5	4.9	4.0	3.8	Només d'iniciativa francesa
Regne Unit Produccions nacionals	0.4	0.4	0.3	0.6	0.9	Mediana (no mitjana)
Regne Unit (Coproduccions)	1.2	2.4	4.0	2.9	3.7	
Regne Unit Produccions amb finançament estranger, Inward In	8.4	10.0	10.6	11.8	8.8	
Irlanda	1.6	2.0	2.8	2.9	1.8	
Islàndia	0.8	1.8	1.9	2.1	n.a.	Només ficció (no animació)
Itàlia	2.0	2.0	2.0	2.4	2.4	Només films de ficció
Lituània	n.a.	n.a.	1.2	2.1	n.a.	Només films (no animació)
Letònia	1.1	1.1	1.1	0.9	0.6	Només films de ficció
Països Baixos	2.0	0.8	0.7	1.7	2.1	Només films de ficció
Noruega	2.1	2.4	2.2	2.7	2.4	
Polònia	n.a.	n.a.	1.2	n.a.	n.a.	Només films de ficció
Portugal	0.9	0.8	0.7	0.7	0.7	Només films de ficció
Suècia	2.0	3.2	2.7	2.7	2.8	Només films de ficció
Eslovènia	0.6	0.8	0.8	0.7	1.0	Només films de ficció
Eslovàquia	0.9	1.3	1.0	1.5	0.6	Només films de ficció

Realitzat per OPA amb col·laboració de PAC productors

Amb el suport de

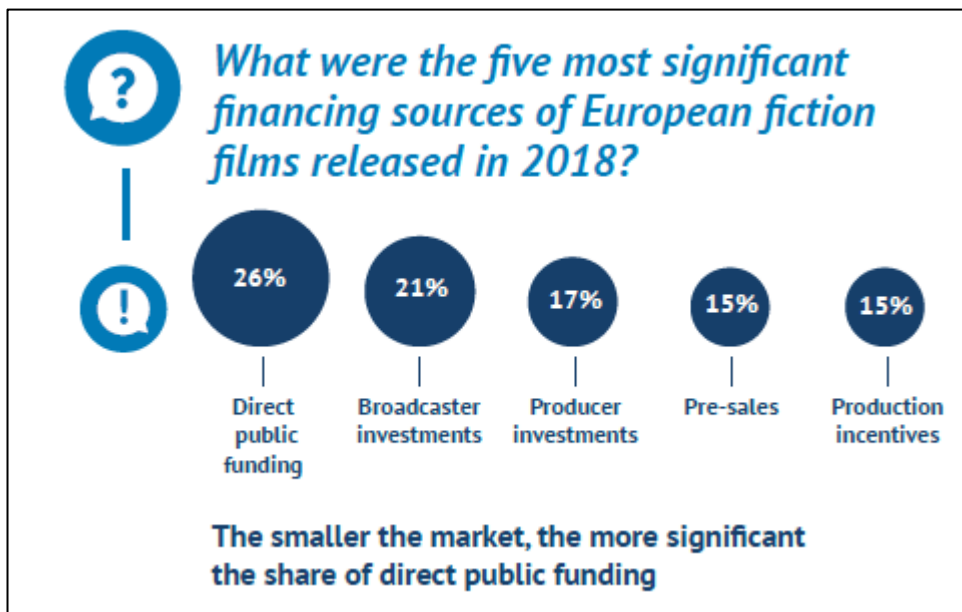
Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

ic3 Institut Català de les
Empreses Culturals

Les sèries (sobretot de ficció) han esdevingut els darrers anys el centre d'atenció de la producció audiovisual. Per part de les televisions, les plataformes, les productores i la ciutadania. Ningú sap per quan de temps serà així, però a l'actualitat s'emporten el gros dels pressupostos de creació i de producció, arrossegueu professionals cap a aquesta formats, i atrauen el públic en la batalla de les plataformes per capturar la seva atenció.

Davant d'aquest fenomen, el gran perdedor podria semblar el llargmetratge, un format audiovisual que ha travessat tot tipus de circumstàncies al llarg de la seva trajectòria vital, però no obstant se segueixen produint moltes pel·lícules, més que mai. Un altra cosa són els recursos econòmics que s'hi aboquen per a fer-los possibles, i de quines fonts arriben. Amb aquest article volem fer una repassada a l'evolució d'aquesta magnitud a Europa: els costos/pressupòsits de producció.

L'Observatori Europeu de l'Audiovisual, la font de referència estadística del sector per a fer les comparacions entre països i els còmputos europeus, calculava per a l'any 2018 el repartiment de fonts que es mostra en el gràfic següent. En el conjunt del continent, els ajuts públics directes i els indirectes per mitjà d'incentius representen més del 40% del finançament, i amb la inversió de les televisions (obligatòria en molts casos) arriba quasi a les dues terceres parts. En conseqüència, la producció de cinema segueix en una situació d'altíssima dependència respecte als agents externs al perímetre estricte de les empreses cinematogràfiques, una mostra més del seu rol de subordinació en l'ecosistema audiovisual global.

Font: European Audiovisual Observatory: Yearbook 2020/21 Key Trends

Caldrà veure en els propers anys l'impacte de les previsible obligacions que s'imposaran per tot Europa a les plataformes de VOD dels Estats Units en el reequilibri d'aquests percentatges, i si reflecteixen un nou marc de dependències de la producció de cinema-

Per això serà d'utilitat mirar enrere per a verificar com ha evolucionat fins ara el mercat. En aquest article em refereixo al cost mitjà de producció dels llargmetratges als diferents països d'Europa (sobre una selecció que sembla pertinent des de Catalunya per a les comparacions). També incloc dades del conjunt d'Espanya, amb les dades de l'ICAA i, malauradament, no és possible fer el mateix amb les produccions de cinema català, ja que l'ICEC no les fa públiques.

Pel que fa a Europa, les xifres dels darrers anys es poden veure a la taula següent, elaborada amb dades de l'Observatori Europeu de l'Audiovisual. Cal tenir en compte, a l'hora de fer les comparacions, que l'univers de films que s'inclou en cada país i la metodologia de recollida de dades tenen les seves particularitats, i això fa imprecisa la comparació entre països.

Evolució del pressupost mitjà de producció de pel·lícules a Europa, 2015-2019

Xifres en milions d'euros. Selecció de països

País	2015	2016	2017	2018	2019	Notes
Alemanya - (100% nacionals i coproduccions majoritàries)	2,5	3,2	2,8	3,5	3,7	Només films de ficció
Alemanya (incloses produccions minoritàries)	3,1	3,9	3,1	3,4	4,0	Només films de ficció
Àustria	2,2	2,3	2,3	2,4	2,4	Mediana (no mitjana)
Bèlgica	2,2	2,0	2,4	2,4	2,2	Regió francòfona
Dinamarca	2,1	2,9	3,3	2,5	4,3	Només films de ficció
Eslovàquia	0,9	1,3	1,0	1,5	0,6	Només films de ficció
Eslovènia	0,6	0,8	0,8	0,7	1,0	Només films de ficció
Espanya	2,8	3,0	3,1	2,8	3,4	Incloses coproduccions minoritàries
Estònia	1,0	0,4	0,7	0,8	0,9	Només films de ficció
Finlàndia	2,3	1,8	1,5	1,6	1,8	Només films de ficció
França	4,4	5,5	4,9	4,0	3,8	Només films d'iniciativa francesa
Irlanda	1,6	2,0	2,8	2,9	1,8	
Islàndia	0,8	1,8	1,9	2,1	n.a.	Només films de ficció (sense animació)
Itàlia	2,0	2,1	1,8	2,4	2,4	Només films de ficció
Letònia	1,1	0,7	0,6	0,9	0,6	Només films de ficció
Lituània	n.a.	0,8	0,8	2,1	n.a.	Només films de ficció (sense animació)
Noruega	2,1	2,4	2,2	2,7	2,4	
Països Baixos	2,0	1,7	1,8	1,7	2,1	Només films de ficció
Portugal	0,9	0,8	0,7	0,7	0,7	Només films de ficció
Regne Unit (coproduccions)	1,2	2,4	4,0	2,9	3,7	Mediana (no mitjana)
Regne Unit (produccions amb finançament estranger- <i>Inward investment</i>)	8,4	10,0	10,6	11,8	8,8	Mediana (no mitjana)
Regne Unit (produccions nacionals)	0,4	0,4	0,3	0,6	0,9	Mediana (no mitjana)
República Txeca	1,0	0,8	1,5	0,4	1,2	
Suècia	2,0	3,2	2,7	2,7	2,8	Només films de ficció
Suïssa	2,1	1,8	1,8	2,0	n.a.	Només films de ficció (sense animació)

Font: Observatori Europeu de l'Audiovisual (2021)

La taula mostra que no hi ha unes tendències clares en el cicle dels darrers cinc anys amb dades disponibles, que no comprèn el 2020, any en què la pandèmia haurà fet créixer els costos de les produccions rodades efectivament. En pocs països es detecta una tendència clara al creixement del cost mitjà de les pel·lícules, entre els quals destaca sobretot Alemanya, però també Àustria se situa en aquesta senda.

Per al conjunt dels països considerats, una mitjana hipotètica de les mitjanes nacionals dona un lleuger augment els tres darrers exercicis per a situar la xifra per damunt dels 2,1 milions per film (sense comptar al Regne Unit les produccions d'empreses estrangeres). Es tracta, per tant, d'una xifra que evoluciona poc favorablement, a la vista de l'expansió del mapa audiovisual.

Per a alguns països disposem de sèries estadístiques més llargues en el temps, que permeten corroborar que al llarg de la dècada dels 2010s no van progressar tampoc els costos mitjans. A Alemanya havien arribat el 2014 als 5,6 milions per films, a Dinamarca el mateix any a 3,4, fites que no s'han tornat a assolir, mentre que la resta de països mantienien la fluctuació anual, però en tot cas no hi ha cap símptoma de millora els darrers anys.

Evolució del cost mitjà de producció, 2010-2019 (Xifres en milions d'euros)

País	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Alemanya	4,4	4,8	4,6	5,0	5,6	3,1	3,9	3,1	3,4	4,0
Dinamarca	2,5	2,3	3,3	2,8	3,4	2,1	2,9	3,3	2,5	4,3
Espanya	2,0	2,0	1,9	1,6	1,3	2,8	3,0	3,1	2,8	3,4
França	5,5	5,5	5,1	4,9	3,9	4,4	5,5	4,9	4,0	3,8
Regne Unit (produccions nacionals)	0,2	0,2	0,2	0,3	0,5	0,4	0,4	0,3	0,6	0,9
Itàlia	2,4	2,3	2,2	1,7	1,4	2,0	2,1	1,8	2,4	2,4
Països Baixos	1,9	1,9	1,8	1,6	1,5	2,0	1,7	1,8	1,7	2,1
Portugal	0,9	0,8	1,3	0,5	0,3	0,9	0,8	0,7	0,7	0,7
Suècia	2,4	2,6	2,9	2,2	2,3	2,0	3,2	2,7	2,7	2,8

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'Observatori Europeu de l'Audiovisual

Notes:

Alemanya: incloses produccions minoritàries

Espanya: Incloses coproduccions minoritàries; films de cost superior a 900.000 euros

França 2010-14 inclou coproduccions minoritàries, i 2015-2020 tots els films d'iniciativa francesa

Alemanya, Dinamarca, Itàlia, Països Baixos, Portugal i Suècia: només films de ficció

Regne Unit: produccions nacionals inclou films de pressupost inferior a 500.000 lliures

Un altre indicador que permet l'aproximació a l'evolució del cost de les pel·lícules és el del volum d'inversió que hi ha dedicat els països. Només hi ha dades disponibles i comparables al llarg del temps d'alguns casos, però suficients per a veure que tampoc així hi ha un comportament similar en tots ells. Des de la baixada i recuperació els anys 2018-2019 a Alemanya, Països Baixos i Itàlia fins a l'augment ininterromput de Letònia (partint d'una molt escassa despesa) o la caiguda ininterrompuda de França els darrers quatre anys. En tot cas, però, no es detecta cap fenomen que apunti a un creixement significatiu de la inversió en cinema a Europa. Entre els països amb més activitat, Alemanya se situava en xifres semblants a les de l'inici de la dècada, França lluny dels 1.400 milions de 2010 i 2011 (i més encara dels 1.500 milions de 2008), d'acord amb les dades de l'Observatori Europeu de l'Audiovisual. Només el

Regne Unit, que al 2010 havia fet el millor resultat en molts de temps amb prop de 1.500 milions, hauria augmentat significativament la inversió en cinema, amb la peculiaritat que representa la inclusió dels films de les productores dels Estats Units rodades al país.

Inversió en producció de films per països, 2015-2019 (Xifres en milions d'euros)

País	2015	2016	2017	2018	2019
Àustria (1)	40,6	34,3	36,5	33,1	33,9
Bèlgica (francòfona) (2)	s.d.	s.d.	255,6	220,7	149,7
Alemanya (1) (2)	884,5	647,4	437,1	520,2	628,0
Dinamarca (1) (2)	76,5	93,8	92,2	92,6	114,0
Finlàndia (1) (2)	48,0	36,4	33,1	43,2	s.d.
França (2)	1.224,2	1.388,5	1.327,9	1.125,5	1.116,6
Regne Unit (2) (3)	2.170,9	2.271,6	2.521,2	2.074,0	2.222,2
Irlanda	74,2	s.d.	77,5	63,2	45,5
Itàlia (1) (2)	338,8	346,0	250,4	365,3	457,9
Letònia (1)	1,1	5,5	5,3	11,6	15,7
Països Baixos (1) (2)	123,0	125,4	92,6	122,3	140,8
Suècia (1)	38,0	54,0	45,3	53,8	49,8

Font: Observatori Europeu de l'Audiovisual

(1) Només films de ficció

(2) Incloses coproduccions minoritàries

(3) Inclosos els films amb inversió estrangera (despesa britànica, només)

s.d.: sense dades

Per tancar aquest article, sembla interessant fer una referència al cas espanyol, davant la impossibilitat de tractar el cas català, ja que l'ICEC no publica cap indicador que permeti fer comparacions.

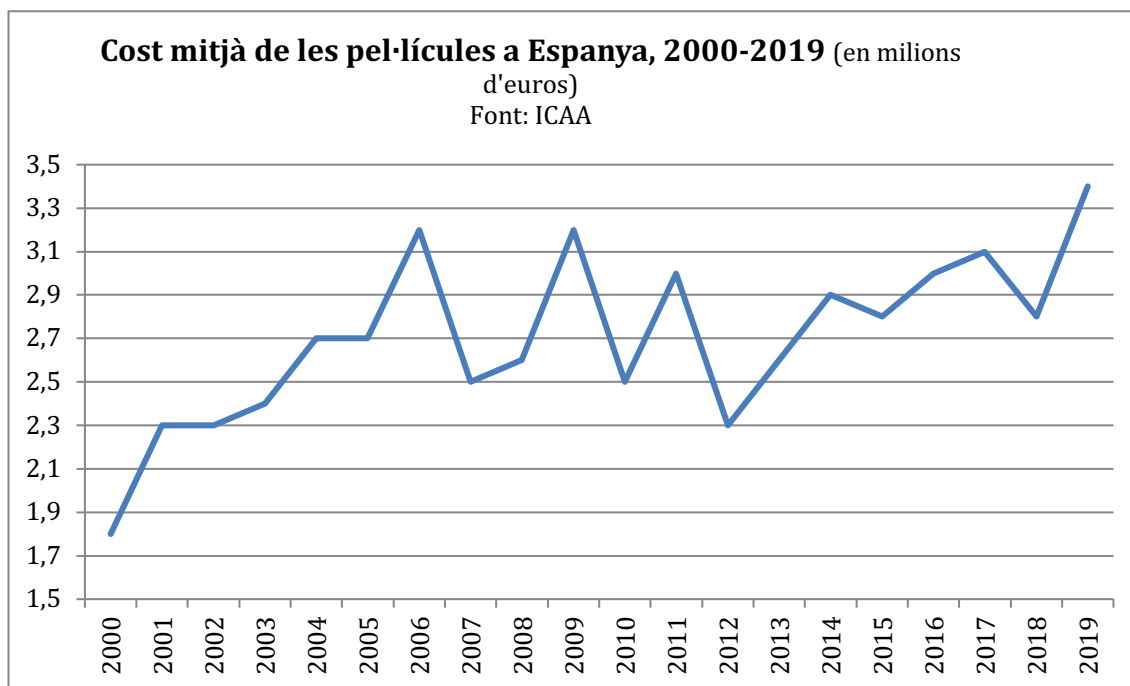
Les dades que ressenyo aquí abasten tot el que va de segle XXI (fins al 2019, últimes disponibles), i fan referència a una mostra anual de pel·lícules de pressupost igual o superior a 900.000 euros (excepte l'any 2000, el primer de la sèrie, a partir de 600.000 euros).

Cost mitjà de les pel·lícules espanyoles, 2000-2019 (en milions d'euros)

Any	cost mitjà	Films considerats
2000	1,8	33
2001	2,3	52
2002	2,3	56
2003	2,4	48
2004	2,7	49
2005	2,7	54
2006	3,2	58
2007	2,5	48
2008	2,6	26
2009	3,2	15
2010	2,5	25
2011	3,0	25
2012	2,3	23
2013	2,6	22
2014	2,9	48
2015	2,8	21
2016	3,0	44
2017	3,1	64
2018	2,8	64
2019	3,4	46

Font: ICAA

La taula i el gràfic següent permeten veure el salt enorme entre 2000 i 2006, quan es passa per primer cop dels tres milions de cost mitjà. També es pot comprovar com abans de la crisi econòmica internacional (2008) ja s'havia produït el primer reflux en el cost mitjà i l'evolució dels anys posteriors és absolutament erràtica i fa que no es pugui imputar a la crisi el resultat de cap exercici. Per contra, a partir de 2013 es detecta un augment clar del cost mitjà de les pel·lícules espanyoles, amb l'excepció de 2018. Aquest exercici, però la xifra fou igual pràcticament que en el període 2014-2015 i en la banda alta de les dues primeres dècades del segle XXI.

L'OPA compta amb el suport econòmic de la Direcció General de Mitjans de Comunicació, del Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya